

เอกสารอ่านประกอบหลักสูตรการเขียน
โครงการเพื่อครูภาษาไทยในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3
วัตถุประสงค์กับรูปแบบของการเขียน

ในตอนที่แล้วเราได้พูดถึงเรื่ององค์ประกอบต่าง ๆ ของการเขียนนั่นคือ 1) วัตถุประสงค์ของผู้เขียน 2) ผู้อ่าน/ ประเภทของผู้อ่าน และ 3) ปัจจัยเรื่องเวลา หรือ 4) ปัจจัยเรื่องพื้นที่ สิ่งเหล่านี้สัมพันธ์กับรูปแบบหรือลักษณะการเขียนที่ผู้เขียนเลือกใช้ ในตอนนี้เราจะพิจารณาเฉพาะเรื่องวัตถุประสงค์ของการเขียน

1. การเขียนเพื่อโหม่หน้า

ตัวอย่าง

ผมเบื่อบปีใหม่ครับ

ก็จะไม่เบื่อได้อย่างไร ในเมื่อผ่านปีใหม่มาถึง 65 ครั้งแล้ว อะไรที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่ามันก็ต้องเบื่อกันบ้างเป็นธรรมดา และเมื่อได้ลองคิดทบทวนสอบสถิติดูแล้ว ก็ไม่เห็นว่ปีใหม่มันดีกว่าปีเก่าสักครั้งเดียว

มีแต่แกล้งเรื่อย ๆ

เมื่อต้นปีเก่าอายุ 65 พอขึ้นปีใหม่นี้ อีกไม่นานก็จะอายุ 66 ขึ้นป่อยให้ขึ้นปีใหม่เรื่อย ๆ ไป ก็จะเป็น 68-69-70 แล้วก็ 80 แล้วก็ 90

ถึงตอนนั้นก็คงจะไมรู้แล้วว่าตรงไหนเป็นปีเก่า ตรงไหนเป็นปีใหม่

ข้าวจะกินเข้าไปก็คงไมรู้ว่ากินแล้วหรือยัง

ผมจึงขอประกาศว่า จะเลิกเห่อปีใหม่ตั้งแต่ปีนี้เป็นต้นไป

ทำไมรู้เสียอย่างนั้นแหละ

ใครจะทำไมผม?

.....

(คึกฤทธิ์ ปราโมช "ปีเก่า ปีใหม่" ในสยามรัฐ ฉบับสยามรัฐ 20)

ภาษาเขียนในคอลัมน์นี้ไม่เป็นประโยคสมบูรณ์ มีลักษณะเป็นภาษาพูด แต่เป็นการพูดข้างเดียวที่ทำให้รู้สึกว่าคุณเขียนใกล้ชิดกับผู้อ่าน

เพราะฉะนั้น รูปแบบของภาษาเขียนในคอลัมน์ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่ต้องการใกล้ชิดและต้องการเข้าใจผู้อ่าน ภาษาเขียนลักษณะนี้จึงเหมาะแก่การเขียนคอลัมน์ที่ต้องการโน้มน้าวและเข้าใจ เราอาจจะกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ในการเขียนทำให้ภาษาเขียนมีลักษณะที่แตกต่างกันและเป็นภาษาเขียนที่เหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์นั้น ๆ เท่านั้น

สำหรับการเขียนคอลัมน์นั้น พื้นที่ในคอลัมน์มักจำกัด การเขียนประโยคที่สมบูรณ์ก็อาจเนื่องมาจากเหตุนี้ นอกจากนี้ การเขียนแบบไม่เต็มประโยคก็อาจทำให้ดูแปลกตาและเข้าใจให้อ่าน และการเขียนรูปประโยคที่ไม่ซับซ้อนก็จะทำให้คล้ายกับภาษาพูด ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

2. การเขียนเพื่อบอกเล่า

นอกจากการเขียนเพื่อโน้มน้าวแล้ว ยังมีการเขียนเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ อีก นั่นคือ การบอกเล่า ซึ่งอาจเป็นการบอก แนะนำ หรือเล่าเหตุการณ์ ตัวอย่างงานเขียนลักษณะนี้ที่เราทุกคนคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี คือ การเขียนข่าวสั้น

ตัวอย่าง

เมื่อวันที่ 18 มี.ค. 2555 ถนนพระราม 4 ใต้สะพานไทย-เบลเยียมบริเวณฝั่งขาเข้าใกล้แยกวิทยุ ท่อตัวลึก 1 เมตร กว้าง 5 เมตร เจ้าหน้าที่ตำรวจปิดการจราจร 2 ช่องจราจร ทำให้การจราจรติดขัดอย่างหนัก กทม. ลงพื้นที่ พบเกิดจากน้ำใต้ดินกัดเซาะทำให้ดินยุบตัว ยันไม่กระทบต่อรถไฟฟ้าใต้ดิน...

(ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 18 มีนาคม 2555)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การเขียนข่าวสั้นเพื่อบอกเล่าเหตุการณ์ จะบอกเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นได้แก่ เกิดอะไร? (ถนนทรุดเป็นหลุมลึก) เมื่อไร? (วันที่ 18 มีนาคม 2555) ที่ใด? (ถนนพระราม 4 ใต้สะพานไทย-เบลเยียมฝั่งขาเข้าใกล้แยกวิทยุ) อย่างไร? (ทรุดเป็นหลุมลึก 1 เมตร กว้าง 5 เมตร) ใครทำอะไร? (ตำรวจปิดการจราจร 2 ช่องทาง และ กทม. ลงพื้นที่สำรวจ) และมีผลตามมาอย่างไร? (รถติดอย่างหนัก และพบว่ามิน้ำใต้ดินเป็นสาเหตุของการยุบตัว) เป็นต้น ข่าวสั้นมีพื้นที่ที่จำกัด รวมถึงการใช้ภาษาก็เป็นทางการมากกว่าการเขียนคอลัมน์ ทั้งนี้ก็เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเนื้อหา

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาข่าวเดียวกัน เมื่อนามาเขียนเป็นข่าวหน้าหนึ่งก็จะมีลักษณะที่เปลี่ยนไป

ตัวอย่าง

อุโมงค์ยักษ์กรุงท่าถนนยุบตึกสูงไม่กระทบ

เหตุการณ์ระทึกกลางกรุงเมื่อวันที่ 18 มี.ค. 2555 กรณีผิวถนนพระราม 4 ฝั่งขาเข้าช่วงใต้สะพานไทย-เบลเยียมหน้าสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินลุมพินีทรุดเป็นหลุม

ขนาดยักษ์ ลึกประมาณ 2 เมตร กว้าง 5 เมตร ยาว 6 เมตร ทำให้รถทุกชนิดไม่สามารถแล่นผ่านได้ การจราจรติดขัดวินาศสันตะโรถึงแยกคลองเตย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้บริหารการประปานครหลวงเดินทางมาตรวจสอบที่เกิดเหตุ เบื้องต้นคาดว่าเกิดจากท่อระบายน้ำหรือท่อส่งน้ำประปาใต้ถนนแตก จนเซาะพื้นที่ที่ประกอบด้วยดินและทรายหายไปทำให้เกิดโพรง จนไม่สามารถรับน้ำหนักรถที่สัญจรไปมาได้ เจ้าหน้าที่ต้องนำรถแบกโฮมาขุดเปิดผิวจราจรเพื่อหาจุดรั่ว และเร่งซ่อมแซมเปิดผิวจราจรอย่างเร่งด่วน เนื่องจากหลุมดังกล่าวกินพื้นที่ถึง 3 ช่องจราจร....

(ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 มีนาคม 2555)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การเขียนข่าวหน้าหนึ่งซึ่งมีพื้นที่ของข่าวมากนั้น ผู้เขียนใช้ภาษาแบบพรรณนาให้ภาพหลุมขนาดใหญ่ (ยักษ์) และการจราจรที่ติด (วินาศสันตะโร) และให้รายละเอียดการทำงานของ กทม. ซึ่งเพิ่มเข้ามาจากเนื้อหาหลักในข่าวสั้น

3. การเขียนรายงาน

หากผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อการบอกเล่าเรื่องที่ไม่ใช่เหตุการณ์แต่เป็นความรู้ และกลุ่มผู้อ่านเปลี่ยนไป คือเป็นผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม ภาษาเขียนก็จะมีลักษณะต่างออกไป ดังตัวอย่างการเขียนบทความทางวิชาการ

ตัวอย่าง

“บทบาทพระสงฆ์ไทยในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินเดีย”

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบทบาทของพระสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอินเดีย ใช้วิธีสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์พระสงฆ์ที่วัดไทย ๙ แห่งในรัฐพิหารและรัฐอุตตรประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า วัดไทยในอินเดียทั้ง 9 แห่ง มีบทบาทสำคัญในการเป็นสถานที่พักรับรองนักแสวงบุญชาวไทยที่ไปนมัสการสังเวชนียสถาน จึงได้รับการสนับสนุนจากนักแสวงบุญชาวไทยเป็นหลัก เช่น การทำวัตร สวดมนต์ และการสร้างงานให้แก่คนไทยในท้องถิ่น เช่น งานรับรองนักแสวงบุญชาวไทย งานกุศล และเปิดคลินิกรักษาฟรี อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์ไทยยังใช้กิจกรรมดังกล่าวให้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่หลักธรรมน้อย ทั้งที่อาจเป็นเพราะพระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดความลึกซึ้งในภาษา สังคม และวัฒนธรรมอินเดีย และในระดับนโยบายยังขาดการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันของคณะสงฆ์ ยิ่งกว่านั้นพระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่มักเป็นนักศึกษาตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พอเรียนจบแล้วก็กลับสู่ประเทศไทยและส่วนใหญ่ก็ลาสิกขาไปประกอบอาชีพ ในขณะที่งานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นจะต้องมีพระสงฆ์ที่พร้อมที่จะอุทิศชีวิตและอยู่ในอินเดียได้อย่างต่อเนื่อง

(ประยงค์ จันท์แดง. “บทบาทพระสงฆ์ไทยในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินเดีย” ใน Proceedings “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ไทย: ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” น. 172.)

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นการใช้ภาษาวิชาการที่มีการใช้ศัพท์เฉพาะมากขึ้น เช่น ใช้คำว่า “ลาลิงกา” แทนคำว่า “ลึง” หรือใช้รูปประโยค “ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดความลึกซึ้งในภาษา” ซึ่งเป็นภาษาวิชาการมากกว่า “เพราะพระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่เก่งภาษา”

4. การเขียนเพื่อความบันเทิง

หากวัตถุประสงค์ของการเขียนเป็นการให้ความบันเทิง ภาษาที่ใช้ก็มักมีลักษณะพิเศษ เช่น บทเขียนที่ผู้เขียนตั้งใจไม่เขียนจนจบและให้ผู้อ่านตีความเอง

ตัวอย่าง

คุณหมอบอกให้คุณป้าวัย 80 ปีกำลังจะเกษียณอายุตนเอง จึงขอให้คุณป้านำยาทั้งหมดที่มีมาให้ดูเพื่อจะได้ให้คำแนะนำเรื่องการชื้อยาให้ถูกต้อง คุณป้าก็ทำตามคำสั่งเป็นอย่างดี

เมื่อคุณหมอเห็นยาขนานหนึ่งเข้าก็แปลกใจเป็นอันมาก จึงล่อล้าล้าถามคุณป้าด้วยความตระหนกว่า “คุณป้าทราบใช้ไหมครับว่ายานี้คือยาคุมกำเนิด แล้ว... แล้ว... คุณป้าใช้มันอยู่หรือครับ”

“อ้อ ใช้เพราะมันช่วยให้บ้านนอนหลับสบาย”

หมอก็ตอบว่า “มันไม่มีตัวยาอะไรที่จะทำให้คุณบ้านนอนหลับนะครับ”

คุณป้าก็เอ๋อไปหยิบแผงยา และตบขาหมอบเบา ๆ แล้วพูดว่า “คุณหมอ... ป้ารู้จะ ทุกเช้าป้าจะบดมันเม็ดหนึ่งและผสมในน้ำส้มที่หลานสาววัย 16 ปีดื่ม... เชื้อใหม่มันทำให้ป้าหลับสบายทุกคืนเลย”

(“ยิ้มกลางกระแสน้ำท่วม” อาหารสมอง ของวีรกร ตั้งเศศ นิมิตชนรายสัปดาห์ ฉบับประจำวันที่ 11-17 พ.ย. 2554 ปีที่ 32 ฉบับที่ 1630 หน้า 51)

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนไม่ได้ให้รายละเอียดตอนสุดท้ายว่าเรื่องจบอย่างไร แต่ผู้อ่านก็จะสามารถสรุปได้เอง ความสามารถในการสรุปนี้เกิดจากการที่ผู้อ่านสามารถจับรายละเอียดได้ว่า หลานสาวอายุ 16 ปีเป็นผู้รับประทานยาคุมกำเนิดที่คุณป้าบดและผสมในน้ำส้ม ไม่ใช่คุณป้าเป็นผู้รับประทานเอง

ภาษาที่ผู้เขียนใช้มีการตั้งใจให้ผู้อ่านคิดเอง เช่นในตัวอย่างข้างต้น หากผู้อ่านไม่ได้คิดตามก็อาจไม่เข้าใจ แต่หากผู้อ่านคิดได้ ผู้อ่านก็จะเติมข้อความที่ทำให้เขาเข้าใจ ซึ่งหากผู้เขียนเขียนลงไปทั้งหมดก็อาจไม่เข้าใจเท่า การที่ผู้อ่านสามารถเติมเต็มความคิดลงไปเองอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าที่ผู้เขียนจะเขียนเฉลยเสียอีก

เราเขียนเพราะตั้งใจจะสื่อสารสำคัญหรือความคิดไปยังผู้อ่าน ภาษาเขียนในบทเขียนจึงต้องสื่อความได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน เบื้องต้นผู้เขียนต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนว่าเป็นแบบใด โนม้หน้า บอกเล่า รายงาน ให้ความบันเทิง หรือขอให้ทำบางอย่าง จากนั้นต้องคำนึงว่าผู้อ่านเป็นผู้อ่านทั่ว ๆ ไปหรือผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม และมีข้อจำกัดอื่นที่เป็นปัจจัยเพิ่มเติมในการเขียนหรือไม่ เช่น เวลาหรือพื้นที่ที่เขียน องค์ประกอบทั้งหมดนี้จะเป็นตัวแปรในการเลือกรูปแบบหรือประเภทของบทเขียน และภาษาที่เลือกใช้ ซึ่งผู้เขียนที่ดีจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจองค์ประกอบเหล่านี้

คำอธิบายเพิ่มเติม

วิธีการเขียนคอลัมน์ตามตัวอย่าง “ผมเป็ปีใหม่” ก็มีวัตถุประสงค์ตามที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เขียนไว้ว่า

ในการเขียนบทความหน้า 5 นี้ มีข้อสังเกตว่า ผมได้กำหนดวิธีเขียนขึ้นใหม่ ตามที่ผมเห็นว่าควรกับบทความแบบนี้ มีการวางวรรคตอนแตกต่างไปจากการเขียนเรียงความตามธรรมดาที่เคยใช้กันมาในภาษาไทย วิธีเขียนแบบนี้ผมเห็นว่าเหมาะแก่การเขียนคอลัมน์หนังสือพิมพ์ ในเรื่องที่ผมเขียน การกำหนดวรรคตอนตลอดจนการใช้ถ้อยคำนั้นได้กระทำไปเพื่อประโยชน์แห่งการแยกประเด็นความ ชี้ให้เห็นประเด็น ยั่วให้เกิดความคิดเพิ่มเติม ตลอดจนด้วยวัตถุประสงค์อันตื้นตันที่สุด คือ ต้องการให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ เพราะเห็นว่าเป็นของใหม่ ด้วยเหตุนี้จึงขอเรียนให้ทราบทั่วกันว่า หนังสือรวบรวมบทความหน้า 5 นั้น จะถือเป็นตำราหรือเป็นแบบอย่างในการเขียนภาษาไทยไม่ได้เป็นอันขาด

(จาก คำนำ ใน สยามรัฐหน้า 5 เล่ม 2 ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2515)

จากคำอธิบายของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช จะเห็นได้ว่า วิธีการเขียนเช่นนี้ไม่เรียกว่าเป็นการเขียนที่ถูกต้องหากเรามีวัตถุประสงค์จะเขียนงานทางวิชาการ ซึ่งผู้อ่านต้องการเนื้อหาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล หากเราลองเทียบงานทางวิชาการ ดังตัวอย่างเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ไทยในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินเดีย” กับงานเขียนในคอลัมน์ข้างต้น เราก็จะเห็นความแตกต่างกัน